

Helyi tanterv Magyar nyelv és irodalom

5-8. évfolyam

Alapelvek, célok:

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és irodalom hat fő fejlesztési területe:

- anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek
- irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás
- olvasóvá nevelés
- mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

5–6. ÉVFOLYAM

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Célok:

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődnek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást.

A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

A tantárgy elsődleges célja a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. Az 5 évfolyamon számos képességszintet el kell érni. Beszédkészség szempontjából a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyar órán és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Olvasás szempontjából legyen képes érzékelni a szövegek műfaji különbségeit. Tudjon néhány mondatos véleményt megfogalmazni az olvasottakról szóban és írásban. Legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Tanulási képesség szempontjából jó, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázatása; a címadás. Irodalomismeret szempontjából a tanuló ebben a szakaszban megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő kérdésköreinek némely aspektusát, továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat. Erkölcsi ítélőképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Beszédkészség szempontjából az a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyarórán és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Olvasás szempontjából legyen képes érzékelni a szövegek műfaji különbségeit. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. Szövegalkotás szempontjából legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Tanulási képesség szempontjából jó, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázatása; a címadás. Irodalomismeret szempontjából a tanuló ebben a szakaszban megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat.

Óraszámok magyar nyelv és irodalomból 5-6. évfolyam

A Nat 2020 alapóraszámja 2 óra

Szabadon felhasználható óra: 1 óra

- Törzsanyag 80%: 54 óra
- Szabadon felhasználható 20%: 14 óra
- Szabadon tervezhető: 4óra

Saját óraháló alapján:

- Szabadon felhasználható: 34óra
- Szabadon tervezhető: 2 óra

Összesen: 108 óra

Magyar irodalom

Alapóraszám: 5-6. évfolyam

	Normál	Sportiskolai	Angol emelt	Két tanítási nyelvű
Heti óraszám	3	3	3	3
Éves óraszám	108	108	108	108

Az 5–6. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának **célja** a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihez is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

A témakörök áttekintő táblázata 7-8. évfolyam:

I.	Család, otthon, nemzet
II.	Petőfi Sándor: János vitéz
III.	Szülőföld, táj
IV.	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
V.	Választható magyar vagy ifjúsági meseregény
VI.	Hősök az irodalomban
VII.	Arany János: Toldi
VIII.	Szeretet, hazaszeretet, szerelem
IX.	Gárdonyi Géza: Egri csillagok
X.	Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök áttekintő táblázata 5. évfolyam:

	NAT kerettantervi ajánlás heti 2 órával	Helyi tanterv óraszám a heti 3 órával+ szabadon felhasználható órakeret
I. Család, otthon, nemzet	18	18+6
II. Petőfi Sándor: János vitéz	14	14+24
III. Szülőföld, táj	8	8+6
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	10+9
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	4	4+9
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	28	pirossal jelölve
Évi összes óraszám		108 óra

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)

TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kisebikiai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék

Petőfi Sándor: Egy estém otthon

Füstbe ment terv

Magyar vagyok

Arany János: Családi kör

Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér

Fehérlófia

Az égig érő fa (magyar népmese)

Arany János: Rege a csodaszarvasról

Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz

Bibliai történetek: A világ teremtése, Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18+6 óra

TANULÁSI EREDMÉNY:

- Az irodalmi szövegek által megismerik a tanulók a családi és baráti kapcsolatok sokféleségét
- Felismerik a különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságát
- A korábban megismert műfajokhoz kapcsolódó elemzési szempontokat alkalmazzák hasonló témájú szövegekben
- Megfogalmazzák személyes véleményüket a szövegekben felvetett problémákhoz kapcsolódóan, kapcsolják saját élethelyzetéhez
- Az általános műveltségük fejlődik
- A történelmi és az erkölcsi érzékük fejlődik, pallérozódik a bibliai történetek olvasása és feldolgozása során

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzetéhez kapcsolása

FOGALMAK

népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Családfa készítése, rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával
- Gondolattérkép készítése a család szóhoz kapcsolódóan
- Rokon értelmű szavak és állandósult szókapcsolatok gyűjtése a témakör fogalmaihoz
- A haza iránti elkötelezettség, a nemzettudatmegerősítéséhez kapcsolható tevékenységek
- A kulturális és történeti különbözőség egy-egy példájának megfigyelése és megbeszélése az életmód, a tárgyi kultúra stb. kapcsán.
- Munkácsy-képek elemzése

TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14+24 óra

TANULÁSI EREDMÉNY

- A tanulók ismerik az epikai műnem jellegét (tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő)
- Elemzik és minősítik ezeket a viszonyokat, szempontokat a *János vitéz* részletes feldolgozása során;
- Megismerik a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. népiesség, verses epika; elbeszélő költemény);
- Megkezdik az ismerkedést a poétikai eszközökkel – a szóképek, alakzatok felismerése, megnevezése ettől kezdve folyamatos feladat;
- Felismerik a versritmust
- Képesek önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különböző közlésformák, nézőpontváltás stb.)
- Képesek az elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak gyakorlására

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A lakóhely és Petőfi kapcsolatának felkutatására gyűjtőmunka végzése
- Az alkotást méltató szövegek felkutatása, megismerése

- Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megismerése, megnevezése A helyszínek változásának nyomon követése
- Memoriterek tanulása, ritmikus hangoztatása
- Hangformáló gyakorlatok
- A szóképek felismerésének gyakorlása, hasonlatok, metaforák írása
- Hasonlatok illusztrálása
- Gyakorlatok a hasonlat, a megszemélyesítés és a metafora írására, hangulati hatásuk felismerésére
- Saját vélemény megfogalmazása a szereplők erkölcsi választásairól, döntéseiről, és azok megvédése érvek és a szövegből vett idézetek felhasználásával
- Fogalmazási gyakorlatok: pl. a szobád leírása valamelyik sarokból elindulva. Azonos tárgyról különféle nézőpontból (vagy hangnemben) készített leírások összevetése
- Cselekménymondás, a helyszínek nyomon követése, mesetérkép készítése
- Szólásmagyarázatok
- A címadás gyakorlása
- Zenehallgatás (katonadalok)
- A csata láthatóvá tételének eszközei: hangutánzó és hangulatfestő szavak, hasonlatok, metaforák és megszemélyesítések
- Játékos táviratok és apróhirdetések írása
- Érvek és ellenérvek gyűjtése adott témában
- Ritmikai gyakorlatok
- Az ütemhangsúlyos verselés felismerésének gyakorlása
- Rímkereső, a verssorok befejezése rímelő szavakkal
- Jóslás, a részek megismerése szakaszonként
- Mi kell a boldogsághoz? - értékek rangsorolása
- Vélemény megfogalmazása a szereplők cselekedeteiről, a helyzetekről
- Gyakorlatok a nyelvi alakzatok keresésére
- Mesei motívumok keresése
- Leírás készítése Óriásországról
- Koncentráció: az olvasott mesék óriásainak felidézése, tulajdonságaik számbavétele.
- A meseszerű és a reális elemek keresése a szövegben egyéni és csoportos munkában, a tapasztalatok megbeszélése frontálisan. A mesék és a *János vitéz* motívumainak összehasonlítása
- A mű részleteinek dramatizálása
- A szóhasználat, a kiejtés, a testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben
- Varázsigé írása
- Feladatok a különböző műfaji ismertetőjegyek felismerésére, a jellemzők egyéni vagy csoportos táblázatba foglalása, a megoldások összevetése

Szülőföld, táj

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+6 óra

Petőfi Sándor: Szülőföldemen

Petőfi Sándor: Az alföld

Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)

Nagy László: Balatonparton

Weöres Sándor: Tájkép

TANULÁSI EREDMÉNY:

- A térészlelés képességének fejlődése
- Képesség a művekben megjelenített téma, motívum, gondolat, érzelem, hangulat azonosítására
- A verbális és nem verbális kapcsolata, együttes értelmezésük
- Képesség a műfaji sajátosságok felismerésére
- A digitális és szociális kompetencia fejlesztése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Szómagyarázatok készítése
- Feladatok annak felismertetésére, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban.
- Gyakorlatok a műfaji sajátosságok felismerésére

- Kutatómunka, könyvtárlátogatás, beszámoló készítése annak érdekében, hogy a tanuló megismerjen valamely kulturális, irodalmi, népi hagyományt lakóhelye vagy iskolája vonatkozásában
- (pl. felkeresnek egy irodalmi emlékhelyet, emléktáblát, szobrot)
- Ismerkedik jelenének hagyományaival (pl. nemzetiségi irodalom, folklór, múzeum, színház), az ide kötődő/kapcsolódó szerző legalább egy irodalmi művével
  - Gyűjtőmunkája eredményeképpen (internet-használattal is) az anyagból valamely prezentációt készít.

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10+9 óra

TANULÁSI EREDMÉNY

- Képesség a téma, a hangnem, a hangulat megállapítására
- A tér- és időészlelés képessége
- A szövegértés és a szövegalkotási készség fejlesztése
- Az önálló munka és a csoportos kooperáció alapvető műveleteinek megtapasztalása
- A rendszerezés képességének fejlődése
- A kifejezőképesség fejlődése a memoriterek hangoztatásával
- A szövegalkotás fejlődése jellemzés során

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

FOGALMAK

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az epikus művek felépítésének megfigyelése
- A művek közös és önálló olvasása, értelmezése, közös megbeszélése
- Gyakorlatok az olvasmányélmények rövid megfogalmazására különféle szóbeli és írásos műfajokban
- A szövegekhez kapcsolódó illusztrációk megfigyelése, rajzok készítése.

- Kreatív gyakorlatok (pl. szereplő jellemzése egy másik szereplő szempontjából, egy szereplő feltételezhető gondolatainak megfogalmazása stb.)
- A regényből készült film, vagy abból részletek megtekintése
- A regény és a film összehasonlítása a kifejezőeszközök, a befogadói élmény és a jelentés szempontjából

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+9 óra

Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér

Szabó Magda: Tündér Lala

Fekete István: A koppányi aga testamentuma

Fekete István: Bogánacs

(Egy kiválasztása kötelező.)

TANULÁSI EREDMÉNY:

Az olvasás és az irodalmi művek megismerése iránti igény felkeltése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Könyvajánlások készítése, olvasmányélmények megosztása

Olvasónaplók készítése

Illusztrációk készítése olvasmányélményekhez

Dramatikus megjelenítés

A témakörök áttekintő táblázata 6. évfolyam:

	NAT-kerettantervi ajánlás heti 2 órával	Helyi tanterv óraszám heti 2 órával + szabadon felhasználható órakeret: Normál, Sportiskolai, Angol emelt, Két tanítási nyelvű
I. Hősök az irodalomban I.1. Hagyomány és irodalom I.2. Irodalom és mozgókép	10	10+8
II. Arany János: Toldi	16	16+22
III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	11+12
IV. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	12+7
V. Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5	5+5
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	28	pirossal jelölve
Évi összes óraszám		108 óra

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Családi kör (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

TÉMAKÖR: Hősök az irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10+8 óra

1. Hagyomány és irodalom

Arany János: Mátyás anyja

Arany János: A walesi bárdok

Hősök–mondák

- Beckó vára vagy Csörsz árka
- Szent László legendája vagy Lehel kürtje

A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.

- Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet)
(Választható)
- Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák

(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)

2. Irodalom és mozgókép

Fazekas Mihály: Lúdas Matyi

TANULÁSI EREDMÉNY

- Fejlődik a hangos olvasási képesség és a szövegértő és szövegalkotó képesség, a kifejezőképesség, összehasonlító képesség, megfigyelőképesség
- A tanuló képes a vélemények különbségének felismerése, tudatosítása, erre épülő toleranciára
- A hatékony tanulás során a szótárak és a lexikonok, atlaszok, térképek, az internet használata
- Fejlődik a digitális kompetencia
- Az analízáló, a szintetizáló és az absztrakciós képesség továbbfejlesztése
- A különböző verselési módok megismerése
- Az elbeszélő költemény műfaji sajátosságainak, az epikus művek szerkezeti egységeinek megismerése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Önálló ismeretszerzés, egyéni gyűjtőmunka
- A lényegkiemelés gyakorlása. Beszélgetés a babonák életünkre tett hatásáról. Érvek és ellenérvek megfogalmazása a babonákról. Ellentétes véleményeket képviselő csoportok kialakítása, a vélemények szembesítése
- A versírás gyakorlása
- A mondatípusok felismerése
- A hangos, kifejező olvasás gyakorlása, cselekménymondás
- A tömörítés és a vázlatírás gyakorlása
- Szövegelemzési technikák: tények, adatok kiemelése
- Az időrend
- Gyakorlatok a jó és a rossz, az igazság és az igazságtalanság, az ítélkezés mint cselekedet felismerésére
- Feladatok a nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatának, az érzelmek, gondolatok megjelenítésének megfigyelésére
- Gyakorlatok a szóképek és a nyelvi alakzatok felismerésére
- Az időmértékes verselés gyakorlása különböző munkaformákban
- A történetmondás gyakorlása. Ismeretlen kifejezések magyarázata. Szólások, közmondások gyűjtése adott témában (pl. lustaság)
- Népmesei elemek keresése
- A ballada műfaji jellemzőinek felismerése, összegyűjtése különböző munkaformákban.
- A népballada hangos és néma, értő olvasása, szerepenkénti felolvasása, dramatizálása
- A tisztán elbeszélő és dramatikus műrészeket közötti különbségek megtapasztalása
- Különböző dramatikus formák kipróbálása (például bábjáték, némajáték, helyzetgyakorlatok)
- Feladatok más korokban született műalkotások idegenségének megtapasztalására
- Az időmértékes verselés, a rövid és a hosszú szótag, a verslábak, a hexameter felismerésének gyakorlása
- Az elbeszélő költemény műfaji sajátosságainak felfedezése, megnevezése

- Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megismerése, megnevezése
- Egy levonás dialógusos megjelenítése
- Feladatok a helyszínek, az időpontok és időtartamok megállapítására

TÉMAKÖR: Arany János: Toldi

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16+22 óra

TANULÁSI EREDMÉNY

- A tanulók képesek az elbeszélő költemény jellemzőinek felismerésére, értelmezésére a mű vonatkozásában
- Ismerik a szóképeket, alakzatokat
- Ismerik az alapvető verselési formákat
- Különbséget tudnak tenni a z erkölcsi jó és rossz között
- Ismerik az elbeszélői szerepeket

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában
- Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A korábban olvasott Arany-versek felidézése
- Rövid ismertető készítése a szövegben előforduló néhány fogalomról
- Térképhasználat
- Szövegelemzési technikák: tények, adatok kiemelése
- Feladatok más korokban született műalkotások idegenségének megtapasztalására
- Az alkotást méltató szövegek felkutatása, megismerése
- Milyennek képzeled el Toldi Miklóst? - feladatok a fantázia fejlesztésére
- Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megismerése, megnevezése
- A helyszínek változásának nyomon követése
- Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megismerése, megnevezése
- Feladatok a helyszínek és időpontok, időtartamok megállapítására
- Koncentráció: Arany János: *Családi kör* (életkép)
- Rajz készítése a Toldi-házzról

- A memoriterek tanulása, ritmikus hangoztatása folyamatosan.
- Az elbeszélői előadásmód sajátosságainak, az érzelmi- indulati feszültség fokozásában részt vevő eszközöknek a megfigyelése
- Válogató olvasás, bírósági tárgyalás: érvek és ellenérvek megfogalmazása Miklós tetteről
- Költői képek (megszemélyesítés, hasonlat, metafora, allegória) felismerése és megnevezése
- A versforma megállapítása: felező tizenkettes
- A rímelés megfigyelése
- Vázlatírás közösen, csoportosan és egyénileg
- Az állatokkal való küzdelem mint téma, koncentráció a mesékkel, a *János vitézzel*
- Néhány alakzat felismerése és megnevezése
- A költő nyelvhasználatának (képes beszéd, hangulatteremtés, szórend stb.) megfigyelése
Folyamatos szómagyarázat
- Népi motívumok gyűjtése
- Koncentráció a *János vitézzel*: a búcsú motívuma
- Olvasás szereposztásban
- Cselekménytömörítés
- Miklós gondolatainak megfogalmazása.
- Rövid, néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására a szereplők jelleméről
- Tanulói beszámolók készítése Nagy Lajos királyról
- A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása
- A főhős belső vívódásainak megfigyelése. Az epizód szerepe a jellemzésben
- A jellemábrázolás módjainak, az epizód szerepének, a főhős jellemfejlődésének megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása jellemzés írásakor
- Fogalmazási gyakorlatok: más befejezés írása, játékos táviratok és apróhirdetések írása
- Címer és zászló tervezése
- A *Toldi* műfaji sajátosságainak megfigyelése, összehasonlítása az eddig tanult epikai műfajokkal
- A mű cselekményének, logikai menetének megfigyelése. A mű szerkezetének vizsgálata tanári segítséggel, az epikus művek egységeinek felismerése és megnevezése. A tetőpontok, forduló-pontok, a kitérők megállapítása
- A versszak és a nagyobb szerkezetű egységek viszonyának megértése
- A *János vitéz* és a *Toldi* összehasonlítása: rokon vonások és különbségek számbavétele

TÉMAKÖR: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11+12 óra

Bibliai történetek

- Mária és József története
- Jézus tanítása a gyermekekről
(karácsonyi ünnepekör)

Kölcsey Ferenc: Himnusz

Vörösmarty Mihály: Szózat

Petőfi Sándor: Honfidal
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...
Radnóti Miklós: Bájoló

TANULÁSI EREDMÉNY

- A tanulók képesek az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről önálló véleményt megfogalmazni
- Ismerik, értik és érzik a szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző irodalmi példáit
- Tisztában vannak a téma megjelenésével különböző korokban és műfajokban, a lírai és prózai szövegekben
- Megértik a hazaszeretet, a hazához való hűség és a nemzetben gondolkodás fontosságát és jelentőségét
- Fejlődik az erkölcsi érzékük, különbséget tudnak tenni a jó és rossz között
- Gyarapodik általános műveltségük

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A téma megjelenését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A történelmi és az erkölcsi érzék fejlesztése bibliai történetek olvasása és feldolgozása során
- A kulturális és történelmi távolság felfedezése, megértése és elfogadása
- Erkölcsi értékek közvetítése, tudatosítása a művekhez kapcsolódva
- A nemzeti kultúra hagyományainak megismerése, pozitív attitűd kialakítása a hagyományok aktív befogadásához. A szókincs, a kifejezőképesség fejlesztése

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12+7 óra

TANULÁSI EREDMÉNY

- Fejlődik a szövegelemzésben való jártasság, a szövegértés színvonala, az irodalmi értékek iránti fogékonyság
- Hatékonyabbá válik, önálló tanulás a szótárak, lexikonok, az internet kereső programjainak felhasználásával
- Fejlődik a szövegértő és szövegalkotó képesség, a digitális kompetencia, a szókincs, a kifejező- képesség az olvasott szövegben található kifejezések felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével
-

FOGALMAK

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A regény önálló elolvasása előtt megfigyelési szempontok, feladatok adása
- Jegyzetek készítése csoportban vagy egyénileg
- Részletek felolvasása a regényből
- Az archaikus szöveg sajátosságainak megfigyelése
- A mai és a korábbi nyelvállapot különbségeinek felfedezése, megnevezése
- Önálló ismeretszerzés, előzetes gyűjtőmunka a regény koráról és helyszíneiről
- Jegyzetek készítése csoportban vagy egyénileg
- A regény cselekményének és szerkezetének, valamint az ismétlődő motívumok szerepének megfigyelése változatos munkaformákban
- Lényegkiemelés, vázlatkészítés
- A regény dramatikus feldolgozása például egész csoportos improvizáció a katonák toborzásáról; egész osztályos tablókészítés a törökök és a magyar vitézek szembenállásáról; az egri vár alaprajzának közös megrajzolása, a katonák szálláshelyének, stb. pontos kijelölésével; egész csoportos lassított jelenet arról, miről álmodik egy katona a közelgő török elleni csata előtt.
- A főszereplők életútjának nyomon követése (pl.: közösen készített életútterkép készítése)
- Az életutak összekapcsolódása

- A szereplők – történelmi személyek és költött alakok – megkülönböztetése
- A mellékszereplők főhősökhöz fűződő viszonyának megítélése
- Véleményalkotás a szereplők jelleméről, cselekedeteikről, helyzetekről, magatartásról
- A szereplők tulajdonságainak értékelése
- Érzelmek kifejezésének megfigyelése
- Lehetőség szerint a regényből készült film, vagy abból részletek megtekintése
- A regény műfaji sajátosságainak felfedezése, megnevezése
- A történelmi regény ismertetőjegyeinek felismerése

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy
Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg

TANULÁSI EREDMÉNY

A világirodalmi művek megismerése iránti igény felkeltése, az olvasás megszerettetése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Olvasónapló, könyvismerető, könyvajánló készítése, bemutatása
- Plakátok, rajzok készítése az olvasmányélmények témaköréből

Magyar nyelv

Alapóraszám: 5-6. évfolyam

	Normál	Sportiskolai	Angol emelt	Két tanítási nyelvű
Heti óraszám	2	2	2	2
Éves óraszám	72	72	72	72

A témakörök áttekintő táblázata 5-6. évfolyam:

A témakör neve
I. A kommunikáció alapjai
II. Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan
III. Állandósult szókapcsolatok
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek
V. Hangalak és jelentés
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei
VIII. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

A témakörök áttekintő táblázata 5. évfolyam:

Témakör neve	NAT kerettantervi ajánlás	Helyi tanterv óraszám heti 2 órával+ szabadon felhasználható órakeret: Normál, Sportiskolai, Angol emelt, Két tanítási nyelvű
I. Kommunikáció alapjai	3	3+2
II. Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	8	8+7
III. Állandósult szókapcsolatok	5	5+2
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20	20+2
V. Hangalak és jelentés	6	6+4
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	7	7+4
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2	2
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 14-14 óra	28	pirossal jelölve
Évi összes óraszám		72 óra

TÉMAKÖR: A kommunikáció alapjai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+2 óra

- A jelek világa
- A kommunikáció fogalma, tényezői
- A kommunikáció nem nyelvi jelei
- A kommunikációs kapcsolat
- A beszélgetés
-

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók megismerik a nem nyelvi jeleket, alkalmazzák a mindennapi beszédhelyzetekben
- Ismerik a nyelv zenei kifejezőeszközeit
- Fejlődik a szóbeli kifejezőképességük
- Képesek önállóan véleményt nyilvánítani
- Ismerik a kommunikációs tényezőket
- Ismerik és alkalmazzák a kommunikációs illemszabályokat
-

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása
- A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása
- A kommunikáció tényezőinek megismerése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

FOGALMAK

természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Helyesejtési gyakorlatok
- Vázlatírás csoportmunkában.
- Brille-írásos üzenet megfejtése csoportmunkában
- A szövegek és a hozzájuk tartozó feladatok megoldása páros munkában
- A szövegből és képek alapján szerzett információk felhasználása
- A tankönyvi szövegek értelmezése csoportmunkában
- Páros kommunikációs gyakorlatok: kézfogás
- Kapcsolatfelvételtől tanultak alkalmazása páros munkában

TÉMAKÖR: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+7 óra

- Hang és betű, az ábécé
- Betűrend, elválasztás
- Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve
- Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve
- Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve
- Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve

TANULÁSI EREDMÉNY

- A tanulók ismerik az alapvető helyesírási szabályokat és tisztában van a helyesírási alapelvekkel
- Felismerik a helyesírási eseteket az írott szövegekben és tudatosan alkalmazzák a szövegalkotásban

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)
- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

FOGALMAK

hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Nyelvi játék páros munkában
- Interaktív játék páros vagy csoportmunkában
- Tapasztalatok megfogalmazása a zöngés és zöngétlen hangok képzéséről

- Táblázatértelmezés
- A párbeszédben használt írásjelek megfigyeltetése
- Párbeszéd alkotása páros munkában
- A szabályok értelmezése
- Algoritmus alapján táblázat kiegészítése
- A helyesírás intenzív gyakorlása
- Szóbeli szövegalkotás mondatba foglalt szavakkal
- Helyesejtési gyakorlatok
- Helyesírási tréningek
- A tanultak rendszerezése páros és csoportmunkában
- A gondolati térkép alkalmazása
- Mondatátalakítási gyakorlatok

TÉMAKÖR: Állandósult szókapcsolatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+2 óra

- Szólások
- Szóláshasonlatok
- Közmondások
- Szállóigék
- Köznyelvi metaforák

TANULÁSI EREDMÉNY:

- A tanulók ismerik és tudják értelmezni az állandósult szókapcsolatokat
- Használják a mindennapi metaforákat, ismerik a jelentésüket

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása
- Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése
- A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal

FOGALMAK

állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szólások használata a kommunikáció során
- Másolás, emlékezetből írás
- Képekről szólások felismerése
- Hibás szólások javítása

TÉMAKÖR: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20+2 óra

- Hangképzés, fonéma
- A magánhangzók csoportosítása
- Magánhangzótörvények:
  - Hangrend
  - Illeszkedés

Mássalhangzótörvények:

- Részleges hasonulás
- Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás
- Összeolvadás
- Rövidülés
- Kiesés
- A szavak szerkezete:
  - Egyszerű és összetett szavak
  - Szótő és toldalékok
  - A képző, a jel, a rag

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók megismerik a beszédhangok képzését, csoportosításuknak alapjait
- Felismerik a szavak szerkezetét
- Tisztában vannak a főbb szóelemekkel
- Megfigyelik a szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepét a kommunikációban

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai
- A szavak szerkezetének felismerése
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban
- Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése
- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is

FOGALMAK

beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Hangszerek hangja és a zenedoboz nagysága közötti összefüggés
A nyelv vízszintes mozgása a magánhangzók képzésekor

- A magas és mély magánhangzók megkülönböztetése
- Az utónévválasztás hangtani szempontjai
- Tapasztalatok megfogalmazása a zöngés és zöngétlen hangok képzéséről
- Táblázatértelmezés
- A helyesírás intenzív gyakorlása
- Szóbeli szövegalkotás mondatba foglalt szavakkal
- Szó- és kifejezésgyűjtés
- Mondatalkotási gyakorlatok
- A tanultak rendszerezése csoportmunkában

TÉMAKÖR: Hangalak és jelentés

- Egyjelentésű szavak
- Többjelentésű szavak
- Azonos alakú szavak
- Rokon értelmű szavak
- Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak
- Hangutánzó, hangulatfestő szavak

Javasolt óraszám: 6+ 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók felismerik a hangalak és jelentés kapcsolatát

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése
- Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése
- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

FOGALMAK

egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Példakeresés hangalak és jelentés közötti összefüggésre
- A hangutánzó és hangulatfestő szavak szerepének megfigyelése és alkalmazása csoportmunkában
- A hangulatfestő szavak alkalmazása szövegalkotáskor
- Írásfegyelem és a helyesírás- A hasonló alakú szavak használata
- Jelentés és illusztráció összefüggésének megfigyeltetése
- Az ÉKsz. használata az azonos alakú és több jelentésű szavak megkülönböztetésekor
- Azonos alakú, többjelentésű szavak a humor forrásaként
- Szókincsfejlesztés rokon értelmű szavakkal csoportmunkában
- A jelentésbeli kohézió eszközei: a rokon értelmű szavak

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

- Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat
- A leírás
- Az elbeszélés
- A párbeszéd
- A levél (hagyományos, elektronikus)
- A plakát, a meghívó
- A jellemzés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7+4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók felismerik a különféle szövegtípusokat és alkalmazzák ismereteiket az önálló szövegalkotás során
- - Használják a digitális és nyomtatott szótárakat
- Ismerik a különféle szövegszerkesztési szabályokat és betartják az önálló írás, fogalmazás során a helyesírási szabályokat

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Olvasási stratégiák alkalmazása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

- Szövegtípusok I. (felelettern, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

FOGALMAK

elbeszélés, leírás, felelettern, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szövegalkotás önállóan csoportban és páros munkában
- Kreatív fogalmazás írása

TÉMAKÖR: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

- A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat
- Sajtótermékek jellemző jegyei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók ismerik a könyvtárak típusait, jellemzőit
- Képesek önálló gyűjtőmunkára
- Ismernek néhány sajtóterméket

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés
- Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel
- Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
- Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

FOGALMAK

könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Múzeum- és színházlátogatás
- Könyvtárlátogatás, könyvtárpedagógiai foglalkozás

A témakörök áttekintő táblázata 6. évfolyam:

Témakör neve	NAT kerettantervi ajánlás heti 2 órával	Helyi tanterv óraszám a heti 2 órával+ szabadon felhasználható órakeret: Normál, Sportiskolai, Angol emelt, Két tanítási nyelvű
I. A kommunikáció alapjai	3	3+2
II. Szövegértés, szövegalkotás a gyakorlatban	6	6+4
III. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46	46+9
IV. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei 5-6.	2	2
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 14-14 óra	14	pirossal jelölve
Évi összes óraszám		72 óra

TÉMAKÖR: A kommunikáció alapjai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+2 óra

- A jelek világa
- A kommunikáció fogalma, tényezői
- A kommunikáció nem nyelvi jelei
- A kommunikációs kapcsolat
- A beszélgetés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók megismerik a nem nyelvi jeleket, alkalmazzák a mindennapi beszédhelyzetekben
- Ismerik a nyelv zenei kifejezőeszközeit
- Fejlődik a szóbeli kifejezőképességük
- Képesek önállóan véleményt nyilvánítani
- Ismerik a kommunikációs tényezőket
- Ismerik és alkalmazzák a kommunikációs illemszabályokat

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása
- A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása
- A kommunikáció tényezőinek megismerése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

FOGALMAK

természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Helyesejtési gyakorlatok
- Vázlatírás csoportmunkában.
- Brille-írásos üzenet megfejtése csoportmunkában
- A szövegek és a hozzájuk tartozó feladatok megoldása páros munkában.
- A szövegből és képek alapján szerzett információk felhasználása
- A tankönyvi szövegek értelmezése csoportmunkában
- Páros kommunikációs gyakorlatok: kézfogás
- Kapcsolatfelvételtől tanultak alkalmazása páros munkában

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók felismerik a különféle szövegtípusokat és alkalmazzák ismereteiket az önálló szövegalkotás során
- - Használják a digitális és nyomtatott szótárakat
- Ismerik a különféle szövegszerkesztési szabályokat és betartják az önálló írás, fogalmazás során a helyesírási szabályokat

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Olvasási stratégiák alkalmazása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
- Szövegtípusok I. (felelet, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

FOGALMAK

elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szövegalkotás önállóan csoportban és páros munkában
- Kreatív fogalmazás írása

TÉMAKÖR: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

- Szóelemek, szófajok
- Az ige fogalma
- Az igeidők
- Az igemódok
- Az ige ragozása
- A leggyakoribb igeképzők
- Az igék helyesírása
- A határozószó
- A főnév
- Személynevek és helyesírásuk
- A földrajzi nevek és helyesírásuk
- Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk
- Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk
- A melléknév
- A melléknévek helyesírása
- A számnév
- A számnév helyesírása
- A névmások
  - A személyes és birtokos névmás
- A kölcsönös és visszaható névmás
- A mutató és kérdő névmás
- A vonatkozó, határozatlan és általános névmás
- Az igenevek:
  - A főnévi igenév
  - A melléknévi igenév
  - A határozói igenév
- Viszonyzó, mondatszók

JAVASOLT ÓRASZÁM: 46+9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók felismerik és megnevezik a különböző szófajokat, ismerik a szófajokhoz kapcsolódó a helyesírási szabályokat
- Ismerik és használják a helyesírási segédeszközöket

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség fejlesztése
- A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése
- A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban
- A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonzszók, mondatszók
- Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása
- A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség kialakítása

FOGALMAK

szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonzszók, mondatszók

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Válogató másolás
- Kiemelések megfigyelése a feldolgozott szövegeken
- Szöveg-átalakítás megadott szempont szerint
- Válogató másolás, akaratlagos írás
- Érvek megfogalmazása
- Címértelmezés
- Igaz, hamisállítások megkülönböztetése
- Ábraértelmezés, a piramis – keresztmetszete
- Szinonimák felismerése memóriajátékban

- Helyesejtési gyakorlatok
- A helyesírási szabályzat használata
- A típushibák megbeszélése
- Javítás tanulópárban

TÉMAKÖR: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók ismerik a könyvtárak típusait, jellemzőit
- Képesek önálló gyűjtőmunkára
- Ismernek néhány sajtóterméket

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés
- Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel
- Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
- Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

FOGALMAK

könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Múzeum- és színházlátogatás
- Könyvtárlátogatás, könyvtárpedagógiai foglalkozás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tartozó tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt munkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

TANTÁRGYI MINIMUM ÉS A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

5. osztály- IRODALOM

- A tanuló legyen képes életkorának megfelelő tempóban olvasni a tankönyv prózai és verses szövegeit.
- Az ismert szövegeket tudja értelmezni.
- Tudjon felsorolni néhányat az év során tanult művek közül címmel és szerzővel együtt.
- Adott műcímhez tudjon szerzőt (író, költőt) rendelni, a tanult írók, költők nevéhez egyegy mű címét társítani: (Petőfi: János vitéz, Alföld, Arany: Családi kör, Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, stb).
- Ismerje és tudja vázlatosan elmondani Petőfi életét, tudjon néhány adatot Molnár Ferenc életéről, tudja elhelyezni a korban.
- Ismerje és tudja elmondani a János vitéz, a Tündérszép Ilona, Andersen: A teáskanna, A Pál utcai fiúk tartalmát.

- Ismerje az alábbi fogalmakat, tudja azok legfőbb sajátosságait:

- elbeszélő költemény
- népdal
- regény
- mese
- monda

- mítosz

- Tudja felsorolni a szóképeket: metafora, hasonlat, megszemélyesítés, ismert szövegében tanári segítséggel ismerje fel őket.
- A tankönyvben lévő mítoszok közül egy szabadon választottnak tudja elmondani a tartalmát.
- Tudja elmondani az alábbi műveket önállóan (memoriterek): • Petőfi: János vitéz 5 vszk.. fej. • Az alföld (1-2. és utolsó 2 versszak). • Arany: Családi kör 2 vsz

- **5. osztály – NYELVTANI ISMERETEK ÉS HELYESÍRÁS**

- Írása legyen rendezett, olvasható.
- Megfelelő tempóban írjon diktálás esetén.
- Kevés hibával másoljon 8-10 soros szöveget vagy 10-15 nehéz szót.
- Tudja, mit jelent a kommunikáció szó, mik a tényezői.
- Tudja felsorolni a beszélőszerveket.
- Ismerje a következőket: hangok felosztása, a magán- és a mássalhangzók felosztása
- Ismerje a mély és magas magánhangzókat.
- Tudja, mi a hangrend törvénye, és azt ismerje fel a szavakban, ill. maga is tudjon példákat gyűjteni.
- Tudja felsorolni a helyesírási alapelveket: a kiejtés, a hagyomány és a szóelemzés elvét.
- Ismerje az abc-t, a betűrendbe sorolás szabályait, ezt a gyakorlatban is tudja alkalmazni.
- Tudjon egyjelentésű és rokon értelmű szavakat gyűjteni, ismerje fel az ellentétes jelentést

- **6. osztály – IRODALOM**

- Szövegértés – tudjon szöveget olvasni életkornak megfelelő tempóban hangos és néma olvasással.
- Tudja elvégezni az alábbi szövegelemző eljárásokat: szöveg tagolása, lényeg kiemelése, adatok kiemelése, téma megnevezése, – tudja megnevezni az olvasott művekben a helyszínt, cselekményeket, szereplőket.
- Legyen képes személyes élmények megfogalmazására.
- Legyen képes a népköltészeti és műköltészeti alkotások megkülönböztetésére.
- Tudja szöveghűen előadni a kijelölt memoritereket.

6. osztály – NYELVTANI ISMERETEK ÉS HELYESÍRÁS

- Írása legyen rendezett jól olvasható.
- Megfelelő tempóban tudjon írni diktálás esetén.
- A legyen biztos a helyesírása a gyakorlott példákban
- Ismerje fel a tanult szófajok közül az alábbiakat: ige, főnév, melléknév, számnév, névmások: személyes, birtokos, mutató, kérdő
- Módosítók közül igekötők
- Viszonyszók: névelő, névutó, kötőszók.
- A szófajok helyesírására, helyes használatára vonatkozó szabályok alkalmazza
- Használja helyesírási szabályzat